

SZTUKA RELACJI MIĘDZYŁUDZKICH

MIŁOŚĆ
MAŁŻEŃSTWO
RODZINA

PRACA ZBIOROWA POD REDAKCJĄ
JÓZEFA AUGUSTYNA SJ

Wydawnictwo WAM
Księża Jezuici
Kraków 2014

SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPNE	5
WPROWADZENIE	7

I. LUDZKA MIŁOŚĆ

Ks. Roman E. Rogowski	
CZŁOWIEK STWORZONY DO MIŁOŚCI	13
Bóg jest Miłością	14
Stwarzanie jako proces miłości	16
Człowiek – dziecko Miłości	18
Dar i zadanie	20
Ks. Alfons J. Skowronek	
KTO NIE MIŁUJE, NIE ZNA BOGA	23
Klucz do chrześcijańskiego pojmowania Boga	23
Objawienie wielkości Boga	25
Miłość Boga a cierpienie człowieka	26
Ks. Kazimierz Wolsza	
ANTYNOMIA MIŁOŚCI I NIENAWIŚCI. UJĘCIE FILOZOFICZNE	29
Afirmacja i negacja	30
Fundamentalny charakter miłości i nienawiści	32
Geneza miłości i nienawiści	33
Stanisław Morgalla SJ	
MIŁOŚĆ I NIENAWIŚĆ W CODZIENNOŚCI ŻYCIA	37
Ambiwalencja uczuć	37
Korzenie antynomii miłości i nienawiści	38
Droga ku dojrzałości	40
W relacji do Boga	41
Ks. Krzysztof Grzywocz	
ZAZDROSNA MIŁOŚĆ	43
Protector czy dewastator?	44
Wartość szuka wartości	45
Zatroskana zazdrość	46

Ks. Alfons J. Skowronek	
MIŁOŚĆ NIEPRZYJACIÓŁ	49
Oko za oko	49
A Ja wam powiadam	51
Dobrze czyńcie tym, którzy was nienawidzą	53
Dariusz Kowalczyk SJ	
DOBRZE, ŻE ISTNIEJESZ	57
Powołanie do istnienia	57
Miłość potrzebująca wzajemności	59

II. KOCHAĆ SAMEGO SIEBIE

Józef Augustyn SJ	
MIŁOŚĆ SIEBIE ZAKORZENIONA W MIŁOŚCI BOGA	63
Miłość siebie miarą miłości bliźniego	63
Prawo wpisane w człowieka przez Stwórcę	64
Przyjmowanie i dawanie miłości	65
Tomasz Kot SJ	
KOCHAĆ SIEBIE JAK BLIŹNIEGO SWEGO	67
Drugie podobne do pierwszego	67
Razem podobni do Ojca	69
Miłość własna a miłość bliźniego	70
Miłość bliźniego i rezygnacja z siebie	71
Stanisław Morgalla SJ	
RACHUNEK SUMIENIA Z MIŁOŚCI WŁASNEJ	73
Akceptacja siebie	74
Spotkanie natury z łaską	76
Zasada przyjemności i zasada rzeczywistości	78
Maria Król-Fijewska	
PUŁAPKI ASERTYWNOŚCI	81
Prawo do wyrażania siebie	82
Niebezpieczeństwa asertywności w skrajnym ujęciu	83
Pomoc w trudnych sytuacjach	84

III. ŻYĆ W PRZYJAŹNI

Józef Augustyn SJ	
POCHWAŁA PRZYJAŹNI	89
Zgodność w sprawach boskich i ludzkich	89

Przyjaźń a miłość erotyczna	90
Potrzeba pielęgnowania przyjaźni	92
Stawać się godnym przyjaźni	93
Tadeusz Sławek	
PRZYJAŹŃ I POWAGA BYCIA	95
Polityka przyjaźni	95
Zetknięcie dwóch samotności	100
Sztuka przyjaźni	102
Henryk Majkrzak SCJ	
PRZYJAŹŃ W UJĘCIU ŚW. AUGUSTYNA	105
Doświadczenie przyjaźni św. Augustyna	105
Miłość i przyjaźń chrześcijańska	107
Przyjaźń z Bogiem	108
Wyzwanie dla współczesnego świata	109

IV. KOBIETA

Lucyna Słup	
PYTANIE O TOŻSAMOŚĆ KOBIECY	113
Przewartościowanie tradycyjnych ról kobiety	113
W relacji z Chrystusem	114
Andrzej K. Ładyżyński	
KOBIECY W RODZINIE. MĘSKI PUNKT WIEDZENIA	117
Kobiecość kształtuje się w domu rodzinnym	117
Bycie żoną	120
Bycie matką	122
Magdalena Zielińska	
WSPÓŁCZESNE MODELE KOBIECOŚCI.	
PERSPEKTYWA FEMINISTYCZNA	125
Kobiety w androcentrycznej rzeczywistości	125
Terror image'u – paradoksy	127
Konkurs o szczęście	128
Ucieczka w oglądane ciało	130
Anna Karoń-Ostrowska	
CZY KOBIECY SĄ BARDZIEJ POBOŻNE?	133
Pobożność kobiet i pobożność mężczyzn	134
Marta i Maria	136
Różne drogi do Pana	140

Monika Waluś	
PIĘKNA KOBIETA.....	143
Cała Piękna.....	143
Piękna Oblubienica.....	145
Piękna Matka.....	147
Ks. Alfons J. Skowronek	
GODNOŚĆ I POSŁANNICTWO KOBIETY W KOŚCIELE.....	151
U źródeł tematyki godności.....	152
Debata o kapłaństwie kobiet.....	153
Relacja mężczyzny i kobiety.....	156
Kościoły chrześcijańskie a kapłaństwo kobiet.....	158

V. MĘŻCZYŻNA

Marek Babik	
ISTOTA MĘSKOŚCI.....	163
Męskość i kobiecość.....	164
Współczesne teorie socjobiologiczne.....	166
Męskość i kobiecość – wojna czy unifikacja?.....	170
Mężczyzna idealny.....	172
Anna Karoń-Ostrowska	
MĘŻCZYŻNA W RODZINIE. KOBIECY PUNKT WIDZENIA.....	175
Ojciec.....	176
Mąż.....	177
Syn.....	178
Bogusław Szpakowski SAC	
MĘŻCZYŻNA WRAŻLIWI I PEWNY SIEBIE.....	181
Męski indeks uczuć zakazanych.....	182
Męska wrażliwość.....	183
Zawalczyć o własne serce.....	185
Pewność siebie.....	186
Serce Jezusa.....	188
Andrzej K. Ładyżyński	
MĘSKOŚĆ JAKO DROGA DO OJCOSTWA.....	189
Siła wzorców.....	190
Wychowywanie do męskości.....	192
Miłość ojca – miłość matki.....	194
Inspiracje dobrego ojcostwa.....	196

Jacek Bolewski SJ	
SENS INICJACJI MĘŻCZYZNY. NA TLE <i>ŻELAZNEGO JANA</i>	199
Współczesny brak inicjacji	199
Inicjacja na tle baśni	201
Zagadka Dzikusa	204
Dopełnienie chrześcijańskie	206
Dariusz Kowalczyk SJ	
MĘŻCZYŻNA PRZED BOGIEM.	209
Odnalezienie jedności w różnorodności	209
Męstwo i ojcostwo	211
Cezary Gawryś	
MĘŻCZYŻNA, JEZUS Z NAZARETU	213
Jezus dojrzałym mężczyzną	215
Bliski, kochający Józef.	216
Ból zadany Rodzicom	218
Syn nie dla Matki	220

VI. KOBIECOŚĆ I MĘSKOŚĆ

Józef Augustyn SJ	
DUCHOWOŚĆ MĘŻCZYŻNY I KOBIEITY	225
Zagrożona jedność płci	225
Całe pojęcie bycia człowiekiem.	227
Dwa bieguny jednej ludzkiej rzeczywistości	227
Duchowość mężczyzny	228
Duchowość kobiety	231
Marie Vidal	
STWORZYŁ ICH JAKO MĘŻCZYŻNĘ I NIEWIASTĘ	235
Stworzenie	237
Mężczyzna i niewiasta przed Bogiem	239
Oznaki godności.	240
Stanisław Morgalla SJ	
KOBIECOŚĆ A MĘSKOŚĆ	243
Płeć i rodzaj – nieprzekraczalne granice?	243
Od początku tak nie było	245
Siła spotkania	246
Kobiecość i męskość na rozstaju	248

Tomasz Kot SJ	
CIAŁO MIEJSCEM SPOTKANIA CZŁOWIEKA Z BOGIEM	251
Jak Biblia mówi o człowieku?	251
Ciało a śmierć	253
Duchowość wcielona	255
Ks. Krzysztof Grzywocz	
ZAWSTYDZONE CIAŁO	257
Bezwstydnny wstyd	257
Zawstydzone spojrzenia	259
Spojrzenia i obraz	260
Joanna Petry Mroczkowska	
KULT I POGARDA CIAŁA	265
Ciało jako forma	266
Ciało, płeć, seks	268
Ciało a transcendencja	271
Michel Rondet SJ	
KIEDY MISTYKA JEDNA MĘSKIE Z KOBIECYM	275
Dwoje świadków	276
Piąta Ewangelia	277
W świetle Trójcy	279

VII. MAŁŻEŃSTWO

Tomasz Kot SJ	
PODDANI W MIŁOŚCI	283
Poddani w bojaźni Chrystusowej	283
Kobięcy dar tworzenia więzi	285
Mąż na wzór Chrystusa	286
Trudne przymierze	287
Lucyna Słup	
„TAK” NA CAŁE ŻYCIE	289
Świadomość powołania	290
Pielęgnowanie więzi	291
Zgoda na trud codzienności	293
Na modlitwie i we wspólnocie	295
Janusz Kowal SJ	
KOŚCIÓŁ A TRWAŁOŚĆ MAŁŻEŃSTWA. INSTRUKCJA <i>DIGNITAS CONNUBII</i>	297

Cel i struktura instrukcji	297
Ustalenie prawdy	298
Podstawy teologiczno-prawne procesów	301
Lucyna Słup	
RAZEM DLA ŻYCIA	305
Wybór życia	306
Akceptacja ludzkiej kondycji	307
Uznanie wyjątkowości osoby	308
Poszukiwanie wewnętrznej jedności	309
Obfitość i dar	310
Więź zraniona i uzdrawiana	310
Maria Król-Fijewska	
HISTORIE MAŁŻEŃSKIE	313
Obrona przed bólem zranienia	313
Zawód, frustracja i rozczarowanie	316
W roli ofiary	318
Miłość i wdzięczność	319
Dariusz Piórkowski SJ	
KONDYCJA POLSKICH MAŁŻEŃSTW	321
Dane statystyczne	321
Świat się zmienia	323
Destabilizacja i brak ufności	324
Szukanie pozytywnych rozwiązań	326
Głębsze duszpasterstwo małżeństw	328
Andrzej K. Ładyżyński	
RAZEM W NIESTABILNYCH CZASACH	331
Pragnienie życia we wspólnocie	331
Stalość pośród zmienności świata	333
Miejsce szczególnej jedności	334
Wspólnota rozwoju	336
Jerzy Grzybowski	
NIE CZEKAĆ NA KRYZYS	339
Dialog miłości, zaufania i jedności	339
Psychologia Bożej komunikacji	340
Zobaczyć siebie w nowym świetle	341
Droga wewnętrznego poznania siebie	342
Jerzy Laskowski SJ	
MAŁŻEŃSTWO A OSOBOWOŚĆ	345

Uwarunkowania wewnętrznej spójności małżeństwa	345
Pojęcie osoby i osobowości	348
Wnioski	352
Komisja Episkopatu Włoskiego do spraw Rodziny i Życia	
PRZYGOTOWANIE DO MAŁŻEŃSTWA I ŻYCIA W RODZINIE	355
Uczucia i zakochanie	355
Droga ku małżeństwu i rodzinie	360

VIII. MACIERZYŃSTWO

Ewa Pohorecka	
MACIERZYŃSTWO	369
Droga do macierzyństwa	369
Postawa dobrej matki	371
Dojrzewanie do rodzicielstwa	374
Barbara Smolińska	
MATKA I CÓRKA	377
Z perspektywy córki	377
Z perspektywy matki	378
Zagrożenia	380
Gdy córka staje się dorosła	381
Anna Karoń-Ostrowska	
TAJEMNICA PROMIENIOWANIA MACIERZYŃSTWA	383
Zintegrowana kobiecość	384
Czas dojrzewania	385
Metafizyka narodzin	387
Lucyna Słup	
MIŁOŚĆ I ŻYCIE	389
Macierzyństwo darem z siebie	389
Więź matki i ojca lekcją życia i miłości	390
Barbara Smolińska	
MACIERZYŃSTWO DROGĄ KU WOLNOŚCI	393
Wchodząc w tajemnicę rodzicielstwa	393
Gdy dzieci dorastają	395
Kiedy dorosłe dzieci odchodzą	397

IX. OJCOSTWO

Józef Augustyn SJ	
DZIESIEĆ PRZYKAZAŃ DOJRZAŁEGO OJCOSTWA	401
I. Szukaj Boga jako Ojca	401
II. Stawaj się dobrym synem, abyś mógł być dobrym ojcem	401
III. Opuść ojca i matkę, jak nakazuje Biblia	402
IV. Ofiaruj dzieciom bezpieczeństwo i miłość w pełnej rodzinie	402
V. Zaufaj swoim dzieciom	403
VI. Zbuduj własny autorytet wobec dzieci	403
VII. Kochaj dzieci miłością bezinteresowną	403
VIII. Naucz dzieci radości zmagania i walki	404
IX. Stwarzaj klimat wolności w relacji do dzieci	404
X. Ofiaruj dzieciom każdego dnia trochę czasu	405
Ks. Bronisław Mierzwiński	
WSPÓŁCZESNY OBRAZ OJCA I MĘSKOŚCI.	
WIELKOŚĆ STWORZENIA I DRAMAT UPADKU	407
Adamie, gdzie jesteś?	408
Zagrożone ojcostwo	409
Potrzeba ojca	411
Ojciec mój – Ojciec wasz	412
Powołanie mężczyzny	414
Stanisław Morgalla SJ	
AUTORYTET, WŁADZA, OJCOSTWO	417
Pokoleniowe starcie	418
Jakim prawem to czynisz?	419
Wierzą mi, więc jestem!	420
Kto rządzi światem?	422
Nie tak będzie między wami	423
Jacek Pulikowski	
DOJRZAŁE OJCOSTWO SZCZYTEM KARIER MĘSKICH	425
Szczęście mężczyzny	425
Brak wzorca	426
Zagubione ojcostwo	427
Pożytki z powrotu do funkcji ojcowskich	428
Świadectwo dojrzałego życia chrześcijańskiego	431
Powrót do ojca i do Boga	431
Wojciech Eichelberger	
SKUTKI OJCOWSKIEJ NIEOBECNOŚCI	433
Pierwsze lata życia	434
Okres dojrzewania	436

Fałszywa inicjacja	437
Negacja ojca i niezaspokojona potrzeba bliskości	439
Nowe wyzwania	441
Potrzeba inicjacji duchowej	442

X. WYCHOWYWANIE DZIECI

Anna Błasiak

ROZWÓJ I KSZTAŁTOWANIE EMOCJI DZIECI.

WYCHOWANIE	447
Właściwości dziecięcych emocji	447
Uwarunkowania rozwoju emocjonalnego dzieci	450
Dziecięca agresja	454

Ewa Smółka

WYCHOWANIE CHŁOPCÓW	457
Czynniki warunkujące wychowanie	459
Uwarunkowania biologiczne	459
Oddziaływanie środowiska społecznego	461
Zaangażowanie rodziców i wychowawców	464
Spotkanie z Ojcem	467

Andrzej Godyń SDB

WYCHOWAWCA CHŁOPCÓW. ŚW. JAN BOSKO	469
Polecenie Jezusa i droga do jego wypełnienia	469
Początek dzieła	471
Człowiek pracy, modlitwy i zawierzenia	473
Trzy filary dobrego wychowania	475
Błogosławione owoce	477

Wiesław Theiss

JANUSZA KORCZAKA PEDAGOGIKA „MĄDREJ MIŁOŚCI”	479
Ślubowałem i chcę trwać przy dziecku.	479
Wielka synteza dziecka – oto, co mi się śniło	480
Dziecko jest pełnym człowiekiem	481
Jak kochać dziecko	483
Święty Janusz z Treblinki.	485

Józef Augustyn SJ

JAK NIE NALEŻY KOCHAĆ DZIECI	487
Brak akceptacji dziecka	488
Niesprawiedliwe karanie dziecka	489
Stwarzanie dziecku poczucia zagrożenia	489

Przyjmowanie postawy paternalizmu	490
Niesłuszne ograniczanie wolności dziecka	491
Wydawanie o dziecku sądów moralnych	491
Oszukiwanie dziecka	492
Udzielanie dziecku łatwych pocieszeń	493
Plotkowanie o dziecku	493
Oczernianie dziecka	494
Ignorowanie dziecka	494
Przedmiotowe traktowanie dziecka	495
Wykorzystywanie dziecka	495
Wykorzystywanie seksualne dziecka	496
Wyśmiewanie dziecka	497
Stanisław Morgalla SJ	
WPLYW DZIECIŃSTWA NA OBRAZ BOGA	499
I stworzył człowiek Boga	499
Gdy byłem dzieckiem	501
Kiedy stałem się dorosły	502
Barbara Smolińska	
TERAPIA RODZIN A MIŁOŚĆ DO DZIECKA	507
Kiedy mąż i żona stają się rodzicami	507
Zależność, nadopiekuńczość, kontrola	510
Autorytet, dominacja, zawładnięcie	511
Zaburzenie ról w rodzinie	512
Przemoc fizyczna	513
Nagła strata	513
Józef Augustyn SJ	
WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE	515
Kontakt emocjonalny dziecka z rodzicami a wychowanie do życia w rodzinie	516
Potrzeba wychowania do życia w rodzinie	517
Lata niewinności	517
Okres dojrzewania	519
Potrzeba wyczucia, delikatności i dyskrecji	520
XI. ZAGADNIENIA SZCZEGÓŁOWE	
Stanisław Morgalla SJ	
WSPÓŁCZESNY LĘK PRZED ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	525
Lęk przed dorosłością	526
Surowe i negatywne sądy na swój temat	527

Człowiek a ideologia samorealizacji	529
Powołanie do przekraczania siebie	530
Empatia zamiast narcyzmu	531
Dariusz Kowalczyk SJ	
SINGLE W OCZACH BOGA	533
Znaczenie pojęcia „singel”	533
Powołanie do życia samotnego	534
Stanisław Morgalla SJ	
KOSZTOWNY WYBÓR. SINGEL W UJĘCIU PSYCHOLOGICZNYM	537
Skąd się wzięli?	537
Singla portret własny	539
„Niezdolność lekkość bytu”	540
Ósmy sakrament?	542
Ocalić to, co zginęło	543
Jacek Prusak SJ	
POWOŁANIE DO BYCIA SINGLEM	545
Fałszywe alternatywy	545
Różne oblicza samotności	547
Singel dla wspólnoty	548
Józef Augustyn SJ	
HOMOSEKSUALIZM	551
Pojęcie homoseksualizmu i jego przyczyny	551
Stosunek Kościoła do homoseksualizmu	552
Zmiana cywilizacyjnego spojrzenia na homoseksualizm	554
Zdatność osób homoseksualnych do miłości, przyjaźni i małżeństwa	557
Doświadczenie zranienia a ludzka miłość	558
Episkopat Polski	
LIST PASTERSKI O MAŁŻEŃSTWIE I RODZINIE	561
Józef Augustyn SJ	
IDEOLOGIA GENDER	565
Antyhumanistyczna ideologia	565
Ideologia antyreligijna	566
Gender wprowadzane w edukację	567